

Meddelande om europeiska samförståndet om humanitärt bistånd

Utrikesdepartementet

2011-01-12

Dokumentbeteckning

KOM(2010) 722

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet.
Halvtidsöversyn av handlingsplanen för det europeiska samförståndet om
humanitärt bistånd – effektiva, principbaserade humanitära insatser på EU-nivå

Sammanfattning

Meddelandet syftar till att stärka EU:s samlande åtagande att tillsammans implementera det europeiska samförståndsdokumentet om humanitärt bistånd, och särskilt de praktiska åtgärderna i den tillhörande handlingsplanen. Samförståndsdokumentet beskriver gemensamma mål, grundläggande internationella humanitära principer (humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende) och exempel på gott givarskap som EU (kommissionen och medlemsstaterna) följer på det humanitära området. Syftet är att garantera en effektiv, högkvalitativ, behovsbaserad och principfast respons från kommissionen och EU:s medlemsstater på humanitära kriser. Meddelandet listar utmaningar för EU:s humanitära arbete och ger ett antal rekommendationer syftande till att stödja de fortsatta gemensamma implementeringsinsatserna.

Regeringen välkomnar meddelandet. Regeringen stödjer samförståndsdokumentet kring EU:s (kommissionens och medlemsstaternas) humanitära bistånd och handlingsplanen. Regeringen betonar vikten av att medlemsstaterna och kommissionen som utgångspunkt i det fortsatta genomförandet av handlingsplanen respekterar och stödjer de internationella humanitära principerna, principerna om gott humanitärt givarskap och FN:s ledande roll i att samordna humanitära insatser. Regeringen välkomnar ett ökat informationsutbyte inom EU på det humanitära området. Samtidigt betonar regeringen vikten av att arbetet fortsatt följer vad som anges i Lissabonfördraget beträffande samordning av det humanitära biståndet.

1.1 Ärendets bakgrund

Det europeiska samförståndsdocumentet om humanitärt bistånd¹ signerades av rådet, Europaparlamentet och kommissionen 2007 och är ett policyramverk för EU:s (kommissionens och medlemsstaternas) insatser på det humanitära området. I enlighet med samförståndsdocumentet antogs även en handlingsplan² innehållande praktiska åtgärder för att implementera dokumentet, vilket ska ske under fem år från och med 2008. En formell halvtidsöversyn ämnad att genomföras under 2010 inkluderades i handlingsplanen för att göra en preliminär bedömning av resultaten och dra eventuella slutsatser av hittills genomförda insatser.

Meddelandet föregicks av diskussioner i EU:s rådsarbetsgrupp för humanitära frågor och livsmedelsbistånd (COHAFA), inklusive rapportering från medlemsstaterna av sina respektive insatser under de sex områdena i handlingsplanen.³ Kommissionens meddelande om resultatet av halvtidsöversynen av handlingsplanen för implementeringen av samförståndsdocumentet presenterades den 9 december 2010 vid möte i COHAFA.

1.2 Förslagets innehåll

Övergripande

Kommissionens meddelande syftar till att stärka EU:s samlande åtagande att tillsammans arbeta för att implementera det europeiska samförståndsdocumentet om humanitärt bistånd, och särskilt de praktiska åtgärderna i handlingsplanen. Halvtidsöversynen uppmärksammar ett antal utmaningar och ger rekommendationer för det fortsatta arbetet.

Den bekräftar att generella framsteg har gjorts. Det har gjorts tydliga ansträngningar för att konsolidera EU:s roll på alla sex områden (se fotnot 3). Sedan antagandet av samförståndsdocumentet har humanitärt bistånd både institutionellt och juridiskt blivit ett välutvecklat policyområde inom EU. Humanitärt bistånd har nu en separat juridisk bas i Lissabonfördraget.⁴ En detaljerad överblick över arbetet som hittills bedrivits enligt åtgärderna i handlingsplanen, tillsammans med indikationer om fortsatta prioriteringar för implementering inom de existerande handlingsområdena, presenteras i det

¹ The European Consensus on Humanitarian Aid, Official Journal C 25/1 30.1.2008

² SEC (2008) 1991, 29.5.2008

³ De sex områden är: 1) Advocacy, promotion of humanitarian principles and international law, 2) Implementing quality aid approaches, 3) Reinforcing capacities to respond, 4) Strengthening partnership, 5) Enhancing coherence and coordination, 6) The aid continuum.

⁴ Artikel 214 TFEU

till meddelandet medföljande Staff Working Document⁵. Meddelandet föreslår inte en revidering av den existerande handlingsplanen, utan ger snarare ett antal rekommendationer syftande till att stödja de fortsatta gemensamma implementeringsinsatserna.

Utmaningar

Under de tre åren då samförståndsdocumentet har implementerats har EU (kommissionen och medlemsstaterna) bidragit starkt med såväl finansiering som påverkansarbete på det humanitära området. Dock finns det utrymme för förbättringar gällande att konsolidera de kollektiva ansträngningarna inom EU och att stärka individuella åtaganden bland medlemsstaterna som givare. Några utmaningar i EU:s humanitära arbete och i implementering av handlingsplanen är enligt meddelandet:

Behov av förbättrat samarbete arbete med utvecklingsaktörer i transitionsfasen, samt ett större fokus på klimatarbete och katastrofriskreducering.

För stor spridning och bredd gällande EU:s insatser. En större grad av prioritering av strategiska mål skulle kunna vara gynnsamt för den fortsatta implementeringsprocessen. Meddelandet specificerar vilka områden som föreslås prioriteras, till exempel påverkansarbete kring humanitärt tillträde och internationell humanitär rätt (IHL) samt stärkt kapacitet i det internationella humanitära systemet.

Kapaciteten bland givare inom EU kan förbättras, liksom resurserna till humanitära insatser. Det finns stora skillnader mellan givare, både vad gäller finansiering och kapacitet. Utan delat ansvar, ett större utbyte av information och expertis, samt en tydlig arbetsfördelning riskerar EU att snabbt nå sin gräns vad gäller kapacitet i humanitära frågor.

Behovet av en mer regelbunden granskning av implementeringen av handlingsplanen på EU-nivå uppmärksammas. Kommissionen föreslår att en mekanism etableras för att regelbundet samla information om enskilda medlemsstaters humanitära bidrag.

Rekommendationer för uppföljning

Kommissionen föreslår med hänsyn till ovanstående bland annat att:

Medlemsstaterna tillsammans med Europaparlamentet ska utarbeta en strategi för att nå ut med sin ansats för humanitärt biståndarbete och EU:s humanitära mål, inklusive spridning av principerna om gott humanitärt givarskap (GHD).

EU ska utöka sina ansträngningar på transitionsområdet, bland annat genom bättre koordinering mellan humanitära aktörer och utvecklingsaktörer.

⁵ "Commission Staff Working Document: On the mid-term review of the European Consensus on Humanitarian Aid Action Plan: Assessing progress and priorities in the EU's implementation of humanitarian action". SEC(2010) 1505

En omfattande utvärdering av samförståndsdocumentets inverkan och följder ska genomföras mot slutet av femårsperioden.

2010/11:FPM58

COHAFA ska användas för en årlig utvärdering av implementeringen av samförståndsdocumentet.

Prioriterade områden som EU föreslås inrikta sitt arbete på är bland andra påverkansarbete kring humanitärt tillträde och IHL, stärkt kapacitet i det internationella humanitära systemet, starkt ledarskap av EU i internationella fora och bättre koordinering inom EU kring finansieringsplaner, strategier och utvärderingar.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet syftar inte till lagstiftning. Det ska bidra till att stärka EU:s samlande åtagande att arbeta tillsammans för att implementera det europeiska samförståndsdocumentet om humanitärt bistånd och informera om resultatet av implementeringen efter det att halva tiden gått.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet har inga budgetära konsekvenser. Ingen konsekvensanalys har genomförts av kommissionen.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar meddelandet. Regeringen stödjer samförståndsdocumentet kring EU:s (kommissionens och medlemsstaternas) humanitära bistånd och handlingsplanen. Regeringen betonar vikten av att medlemsstaterna och kommissionen som utgångspunkt i det fortsatta genomförandet av handlingsplanen, har respekten och stödet för de internationella humanitära principerna, principerna om gott humanitärt givarskap och FN:s ledande roll i att samordna humanitära insatser. Regeringen välkomnar ett ökat informationsutbyte inom EU på det humanitära området. Samtidigt betonar regeringen vikten av att arbetet fortsatt följer vad som anges i Lissabonfördraget beträffande samordning av det humanitära biståndet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Meddelandet har ännu inte diskuterats bland EU:s medlemsstater, utan förväntas behandlas i COHAFA under det ungerska ordförandeskapet våren 2011.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2010/11:FPM58

Kommissionen står bakom meddelandet. Övriga institutioners ståndpunkter är ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remissbehandlats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet syftar inte till EU-lagstiftning. Preliminärt väntar rådslutsatser senare under våren, men detta är ej beslutat. I det fall det blir rådslutsatser gäller enighet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Meddelandet syftar inte till lagstiftning.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ungern tar i egenskap av EU-ordförande vidare diskussionen i COHAFA under våren 2011, och planer finns även att involvera EU:s rådsarbetsgrupp för allmänna utvecklingsfrågor (CODEV) i diskussionen. Preliminärt väntar rådslutsatser senare under våren, men detta är ej beslutat. I det fall det blir rådslutsatser gäller enighet.

4.2 Fackuttryck/termer

COHAFA = EU:s rådsarbetsgrupp för humanitära frågor och livsmedelsbistånd.

CODEV = EU:s rådsarbetsgrupp för allmänna utvecklingsfrågor.

IHL = Internationell humanitär rätt